

ÁRMÁS JULIANNA

**MEDDIG ÉR A NEMZETKÖZI KÖZÖSSÉG KEZE?
AZ ÚJABB KOSZOVÓI VÁLSÁG ÉRTÉKELÉSE**

HOW FAR CAN THE INTERNATIONAL COMMUNITY REACH?
ASSESSING THE NEW KOSOVO CRISIS

Absztrakt: Észak-Kosзовóban példátlan módon csaptak össze a szerb tüntetők KFOR-békefenntartókkal, melynek köszönhetően Koszovó ismét az érdeklődés fókuszába került. Az események nem tekinthetők teljesen váratlannak, ugyanakkor a KFOR-katonák megsérülése, illetve Koszovó megjelölése mint az összeecsapásokat „provokáló” fél egyaránt példa nélküliek. A május vége óta tartó kiújult válságsorozat újfent megakaszthatja a Belgrád–Pristina-dialógust, melyben pont a tavasz folyamán sikerült előrehaladást elérnie az Európai Uniónak. Mindeközben a Koszovó-kérdésben hagyományosan érdekelt feleknek, az Egyesült Államoknak és az Európai Uniónak is újra kell gondolnia helyi politikáját, mert normatív erejüket megkérdőjelezve olyan régi-új szereplők tehetnek szert nagyobb befolyásra, mint Törökország.

Kulcsszavak: Belgrád–Pristina-dialógus, Európai Unió, Koszovó, KFOR, Szerbia

Abstract: *Serb protesters living in North Kosovo clashed with KFOR peacekeepers in an unprecedented way, bringing Kosovo back into the spotlight. The events cannot be considered completely unexpected, but the injuries to KFOR soldiers and the labelling of Kosovo as the “provoking” party are both unprecedented. The renewed series of crises since the end of May could once again stall the Belgrade-Pristina Dialogue, which the European Union has managed to break through just this spring. In the meantime, the traditional stakeholders in Kosovo, the United States and the European Union, will have to rethink their local policies, because by challenging their normative power, old-new actors such as Turkey could gain more influence.*

Keywords: *Belgrade-Pristina Dialogue, European Union, Kosovo, KFOR, Serbia*

Bevezetés

Koszovó május vége óta újra a figyelem középpontjába került, mikor észak-koszovói szerb tüntetők csaptak össze a NATO KFOR (*Kosovo Force*) missziójának békefenntartó katonáival. Bár az erőszakba torkolló eseményekre nem volt példa az elmúlt másfél évtizedben, az újabb koszovói válság illeszkedik a közel két éve tartó [sorozatba](#), így jelen események nem voltak váratlanok. Meglepetést okozott inkább az Európai Unió (EU) és az Egyesült Államok reakciója, akik Koszovót nevezték meg a válság „provokátorának”. Azonban a nemzetközi szereplők fáradozásainak ellenére láthatóan a szerb és a koszovói félnek is „kapóra jött” az aktuális válság, mely újabb indokot szolgáltat arra, hogy az éve eleje óta tető alá hozott megállapodások végrehajtását elkerüljék.

Elemzésünkben áttekintjük a május végén kitört észak-koszovói zavargások előzményeit és hátterét, kitérve a nemzetközi közösség reakcióira és deeszkalációs erőfeszítéseire. Tágabb kontextusba helyezve az eseményeket megnézzük, hogy azok milyen

hatással lehetnek az Európai Unió égisze alatt futó Belgrád–Pristina-dialógusra. Ezt különösen indokoltá teszi, hogy a brüsszeli dialógus tavaly óta új löketet kapott, az úgynevezett német–francia normalizációs terv tárgyalási keretbe való beemeléssel. Mivel a nemzetközi közösség – tőle szokatlan módon – Koszovót hibáztatja az észak-koszovói szituáció eskalációjáért, ugyanakkor láthatóan nem tud megfelelő nyomást gyakorolni egyik félre sem, hogy a kompromisszumos megoldása irányába mozduljanak el, érdemes arra is figyelmet fordítani, hogy milyen alternatív szereplők jelentkezhetnek be a koszovói kérdés mediálására.

Hova vezet az újabb észak-koszovói válság?

A koszovói permanens (ál)válságsorozat a 2023. május 29-i észak-koszovói zavargásokban csúcsosodott ki, mikor a KFOR 11 olasz és 19 magyar katonája [megsérült](#). Az események közvetlen előzménye, kiváltó oka a négy északi, szerb lakta járásban (Zvečan, Leposavić, Zubin Potok és Észak-Mitrovica) áprilisban megtartott önkormányzati választás volt, melyet a helyi szerb lakosság bojkottált. A rendkívüli önkormányzati választások kiírásának szükségességét az indokolta, hogy 2022 novemberében a koszovói szerbek kivonultak a közigazgatási (és államigazgatási) intézményekből, tiltakozásul a rendszámtábla-ügy átmeneti [megoldása miatt](#). A tavaszi szerb bojkott eredményeként minimális szavazatszámmal, de demokratikus körülmények között koszovói albán polgármesterek kerültek a szerb többségű járások élére, ami borítékolta az újabb konfliktust. A helyi szerbek és Belgrád is visszautasította a választások eredményét, nem ismerve el azt legitimnek, mivel a választásra jogosult polgárok mindössze [3,5 százaléka](#) járult az urnákhoz. Ezután annak ellenére, hogy a nemzetközi közösség [üdvözölte](#) a választások demokratikus mivoltát, óva intette a pristinai vezetést attól, hogy koszovói albánok vezessék az északi járásokat.

Megjegyzendő azonban, hogy a májusi események több szálon futottak. A koszovói kormány május 26-ára, az Aleksandar Vučić szerb államfő által összehívott belgrádi – a Szerb Haladó Párthoz (*Srpska Napredna Stranka*, SNS) köthető – tüntetés napjára időzítette a koszovói albán polgármesterek beiktatását. Az egybeesés szándékossága valószínűsíthető, mivel ismeretes, hogy a belgrádi tüntetésre [buszokkal](#) szállították nemcsak a vidéki, de a környező országok szerb lakosságát is, így Koszovóból is érkeztek szerb csoportok. Míg a koszovói szerbek egy jelentős része Belgrádban tartózkodott, addig a megválasztott koszovói albán polgármesterek rendőri kísérettel érkeztek az északi járások önkormányzati épületéhez, ezzel is tovább fokozva a már feszült helyzetet. Az önkormányzatokra kitűzték a koszovói zászlót, szimbolikusan is „visszafoglalva” a hivatalokat a szerbektől, melyek hagyományosan a koszovói szerb befolyás és az észak-koszovói párhuzamos struktúrák sarokkövei; annak ellenére, hogy novemberben lemondtak a szerb köztisztviselők, a szerb önkormányzati rendszer továbbra is [működött](#) Észak-Koszovóban. A nemzetközi közösség aggodalma beigazolódnak, mivel az azt követő napokban is folytatódó [zvečani](#) szerb tiltakozás olyan erőszakos fordulatot vett május 29-én, melynek során a térségbe delegált NATO-békefenntartók is megsérültek. Az EU és az Egyesült Államok azonnal elítélték az eseményeket, s bár a koszovói szerb tüntetőket is elmarasztalták az erőszak miatt, alapvetően a koszovói vezetést tették [felelőssé](#) az események eskalálódásáért, és Pristina egyoldalú cselekedeteit provokációként értékelték. A koszovói kormány ilyen szintű megrovása a nyugati támogatóktól, de kifejezetten

az Egyesült Államoktól példátlan. A szóbeli állásfoglalás után először az [Egyesült Államok](#), majd az [Európai Unió](#) is büntetőintézkedéseket – de nem klasszikus értelemben vett szankciókat – vezetett be Koszovó ellen.

Visszaautalva korábbi [elemzésünkre](#), jelen észak-koszovói események nem meglepőek, illeszkednek a 2021 ősze óta tartó válság- és blokádsorozatba. Ugyanakkor ilyen mértékű összecsapásra és KFOR-katonák megtámadására nem volt precedens a közelmúltban, így az események értékelése, tágabb kontextusba helyezése, illetve a Belgrád és Pristina közötti normalizációs folyamat kilátásának körvonalazása mindenképpen indokolt. Látni kell, hogy a KFOR békefenntartóinak mandátuma korlátozott, a katonák a helyi lakosság védelmében avatkozhatnak csak be mint harmadik reagáló erő (*third respondent*). Pontosan emiatt mind a szerb, mind a koszovói kormány legitim szereplőként ismeri el a KFOR-t, így a (koszovói) szerbek erőszakos fellépése a békefenntartókkal szemben paradox helyzetet teremtett. Valószínűsíthető, hogy a szerb fél elszámolta magát, és nem képezte a terv részét a KFOR-ral szembeni erőszakos fellépés (csak a koszovói rendőrség tagjai lettek volna a célpontok), ugyanakkor nem vethető el azon lehetőség sem – különösen a brüsszeli dialógus év eleji fejleményeinek fényében –, hogy az összecsapást vezető a nyugati partnerek hitelességét és a normalizációs folyamatban betöltött „motor” funkcióját kérdőjelezi meg.

Új keretbe helyezett brüsszeli dialógus: a francia–német javaslat

A Németország és Franciaország által kezdeményezett, az Egyesült Államok támogatását egyaránt élvező, majd a brüsszeli dialógus keretei közé beemelt normalizációs javaslat 2023-ban új sarokpontja lett a Koszovó és Szerbia közötti kapcsolatok rendezésének. A német–francia-terv alapvető [célja](#) a Belgrád és Pristina közötti kapcsolatok hivatalossá tétele, nagyjából a Német Demokratikus Köztársaság (NDK) és a Német Szövetségi Köztársaság (NSZK) között 1972-ben kötött alapszerződés mintájára. Ahogy az NSZK a nemzetközi közjog értelmében sosem ismerte el független államként az NDK-t, azonban elfogadta, hogy *de facto* szuverén entitása a nemzetközi közösségnek, a modell Szerbia számára is elfogadható (lenne), hiszen a Belgrád által meghúzott „vörös vonalat”, azaz Koszovó elismerését nem lépi át. A *de facto* elismerésen túl Szerbia vállalja, hogy felhagy Koszovó nemzetközi szervezetekbe való felvételének akadályozásával, illetve elismeri Koszovó államiságának bizonyos jellemzőit, így a nemzeti szimbólumokat, okmányokat vagy rendszámablákat. A koszovói vállalat leglényegesebb eleme, hogy az állam köteles minden eddigi, a brüsszeli dialógus keretében aláírt megállapodást végrehajtani, így a szerb többséggel rendelkező önkormányzat autonómiájára (Szerbtöbbségű Önkormányzatok Szervezete [*Zajednica srpskih opština/Asociacioni i Komunave Serbe*], a továbbiakban SZÖSZ) vonatkozó előírásokat is. Emellett a koszovói Szerb Ortodox Egyház státuszát hivatalosan is meg kell erősíteni, továbbá garantálni kell a szerb vallási és kulturális örökségek védelmét. A terv mindkét felet kötelezi állandó képviselőlet létrehozására a másik kormányának székhelyén.

Február végén nagy előrelépésnek tűnt a tárgyalásokban, hogy a javaslat szövegében mindkét fél – a nemzetközi közösség ekkor még hatásosnak tűnő nyomásgyakorlásának köszönhetően – egyetértett, így a „Megállapodás a normalizáció felé vezető

úton Koszovó és Szerbia között” (*Agreement on the path to normalization between Kosovo and Serbia*) hivatalos [címmel](#) fogadták el. A február 27-én tető alá hozott, tizenegy cikkből és preambulumból álló megállapodást azonban egyrészt nem írta alá sem Aleksandar Vučić szerb elnök, sem Albin Kurti koszovói miniszterelnök, másrészt nem tartalmazta a mellékletként csatolandó végrehajtási ütemtervet (*roadmap*), melynek hiánya már akkor előrevetítette a javaslat sikerének kétségességét. Március 18-án végül az észak-macedóniai Ohridban megállapodtak a felek az [ütemtervről](#), ám a tető alá hozott tervezet interpretálása a szerb és koszovói társadalom felé szintén aláhúzta a német-francia javaslattal kapcsolatos fenntartásokat. Míg Kurti [üdvözölte](#) a dokumentumban foglaltakat, addig Vučić [visszakozott](#) a szerb szélsőjobbboldali és nacionalista pártok támadása miatt. Kijelentette, hogy sem most nem írt alá, sem a jövőben nem fog aláírni semmilyen megállapodást, ami magába foglalná Koszovó ENSZ-tagságának a támogatását vagy függetlenségének elismerését. Megjegyzendő, hogy szigorúan véve a szerződések jogáról szóló 1969-ben aláírt bécsi egyezmény [szerint](#) a megállapodás elfogadása egyenrangú az aláírással. Vučić (részben) be is váltotta ígéretét április végén, mikor Koszovó Európa tanácsi tagsága ellen [szavazott](#), megsértve ezzel a normalizációs megállapodást. Az áttörésnek tűnő német-francia terv így Ohrid után alig két héten belül kifulladt.

Ha új löketet is kapott a nemzetközi közösség részéről a Belgrád–Pristina-dialógus, a szembenálló felek egymást kizáró [álláspontjában](#) alapvetően nem történt változás. Míg Szerbia a SZÖSZ létrehozását tekintené az első lépésnek, addig Kurti kijelentette, hogy Koszovónak nem érdeke a szerb többségű járások autonómiájának (vagyis végrehajtó jogkörökkel való felruházásának) garantálása, mert az veszélyeztetni Koszovó szuverenitását, és hozzájárul Belgrád „Nagy Szerbia” politikájához. A kölcsönösség elvét követve a koszovói fél ezzel párhuzamosan a dél-szerbiai Preševó-völgyi albánok lakta (Bujanovac, Medveđa, Preševo), de nem kizárólagos albán többségű önkormányzatok hasonló társulását várna el Szerbiától. A május végi észak-koszovói események és a koszovói kormány „provokációja” megerősíti, hogy a pristinai vezetés mindent megtesz annak érdekében, hogy saját álláspontjának megfelelően realizálja a SZÖSZ kereteit, és a nemzetközi szintén úgy próbálja ábrázolni a szerb felet, mint akivel az együttműködés lehetősége kizárt. Ez a narratíva egyrészt Szerbiának kapóra jön – aki hasonló politikát folytat –, másrészt neki sem áll érdekében elmozdulni a jelenlegi *status quó*ról.

A felek kompromisszumkésztségének hiányát aláhúzza, hogy Josep Borrell, az EU kül- és biztonságpolitikai főképviselője csak külön-külön tudott tárgyalásokat folytatni Vučić-csal és Kurtival az észak-koszovói válság deeszkalációja céljából, melyek során ismertette az EU [követeléseit](#) a helyzet mérséklésére. Bár a koszovói fél [beleegyezett](#) a deeszkalációs tervbe, így 25 százalékkal csökkentette a rendőri jelenlétet az északi önkormányzati épületekben és azok környékén, a nyár utánra időzített új, előrehozott választások végrehajthatósága kétséges.¹ Mind a brüsszeli dialógus, mind az észak-koszovói deeszkaláció kapcsán mindkét fél kivár, mellyel időt nyer a nemzetközi közösség további reakciójáig, de a jelek szerint egyelőre nincs politikai akarat az EU további követelésének [teljesítéséhez](#).

1 Új választások kiírására két módon lenne lehetőség az észak-koszovói járásokban. Vagy lemondanak az áprilisban megválasztott polgármesterek, vagy az önkormányzatokban regisztrált szavazók minimum 20 százaléka kezdeményezi visszahívásukat. Utóbbira eddig nem volt példa Koszovóban, az ennek végrehajtásához szükséges jogszabályok pedig nagy valószínűséggel hiányoznak a koszovói jogrendszerből.

Bár jelen konfliktus nem az Ohridban elfogadott végrehajtási ütemterv közvetlen következménye, annak hatása nem választható el a brüsszeli dialógustól, amely a keretét adja a Koszovó és Szerbia közötti kapcsolatrendszernek. Látni kell, hogy a dialógus megújítását nem a két szembenálló fél kezdeményezte, a Belgrád–Pristina-párbeszéd felújításának ösztönzése a nemzetközi közösségtől érkezik. Az új lendület mögött meghúzódó indokok pedig többértékűek; igazolja azt elsősorban a jelen geopolitikai környezet az orosz–ukrán háborúval, valamint a félelem a konfliktus áttérjedésétől a Nyugat-Balkán megoldatlan konfliktusaira, de azt sem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy az Európai Unió még most cselekvőképes a következő évi „választási szuperév” előtt. Az új keret ellenére azonban a politikai elit körében nem történt változás: ahogy eddig nem működött a Kurti–Vučić-tengely, úgy most sem kompromisszumkész a felek magatartása. Továbbra sincs politikai akarat egyik oldalon sem a haladásra, a nemzetközi közösség aktuális álláspontja szerint – vagyis a nyugati büntetőintézkedések kivetése – ennek Koszovóra lesz nagyobb **hatása**, hiszen minden „szankció” rontja az ország nemzetközi megítélését. Amennyiben a két fél visszatérne a tárgyalóasztalhoz, az elősegítené Koszovó integrálódását a nemzetközi közösségbe (különbféle nemzetközi szervezetekhez csatlakozás), illetve újra részesülne az IPA (*Instrument for Pre-Accession Assistance*) regionális fejlesztési támogatásaiból, melyek nélkül Koszovó felzárkóztatása lehetetlen. Szerbiának ezzel szemben alkalmas kifogást szolgáltat Pristina viselkedése, hogy miért nem lépnek tovább a kapcsolatok normalizálása felé. Mi több, Vučić egyrészt tematizálni tudta a Koszovó-kérdést az említett belgrádi tüntetésen, másrészt a nemzetközi közösség figyelmét is sikeresen vonta el a szerb belpolitikai **feszültségekről**. Ennek nyomán a Nyugat nem is szankcionálta Szerbiát, s az eddigiektől különösképpen nem szokatlan „Vučić-barát” politikát folytat, mely stratégia keretében az orosz befolyást és a Moszkvával fenntartott hagyományosan jó kapcsolatokat kívánják gyengíteni, illetve azt elérni, hogy Belgrád is vezessen be szankciókat Oroszország ellen.

Régi-új szereplők mediátori pozícióban?

Koszovó 2008-as függetlenségének kikiáltása óta az amerikai adminisztráció, az ország függetlenségének legelkötelezettebb nyugati támogatója nem volt még ilyen kritikus Pristinával szemben. Látható feszültség övezi a két ország kapcsolatát, mivel az amerikai félnek meglepetést okozott, hogy Koszovó nem reagált pozitívan **követeléseire**. Az Egyesült Államokkal fenntartott kapcsolatrendszeren repedések mutatkoznak, mivel Kurti szuverén szereplőként – az eddigi gyakorlattól eltérően – nem tesz eleget az amerikai nyomásnak. Ezzel párhuzamosan az EU normatív ereje is csökken, a dialógus mediálására delegált Borrellt és Miroslav Lajčákot, az Európai Unió Belgrád és Pristina közötti párbeszédért felelős különleges képviselőjét nem veszik komolyan a felek, pozíciójuk elfáradt, személyük már-már hiteltelenné vált.

A Nyugattal fenntartott viszonyrendszer változása következtében felmerül a kérdés, hogy mely nemzetközi szereplők alkalmasak a koszovói kérdés mediálására. Az aktuális viszonyok egyre több teret engedhetnek Törökországnak, aki nyugat-balkáni befolyásának kiterjesztésére törekszik politikai, gazdasági és társadalmi-kulturális értelemben is. A modern Törökország a régióval fenntartott kapcsolatait a közös kulturális és történelmi háttérre alapozza. Az 1990-es és 2000-es években egyértelműen a biztonsági dimenzió dominálta Törökország és a térség kapcsolatát a földrajzi közelségből adódóan; nemcsak

gazdasági megfontolásból, de menekülteket fogadtak a délszláv válságok alatt, illetve jelentős diplomáciai erőfeszítéseket tettek a boszniai és a koszovói háború [lezárására](#) is. Ennek megfelelően Törökország aktív szerepvállaló a békefenntartó missziókban, illetve a térség transzatlanti kapcsolatainak következetes támogatója is, mivel álláspontjuk [szerint](#) a Nyugat-Balkán stabilitását a katonai szövetségi rendszerhez való csatlakozás garantálja. Koszovó függetlenségét 2008-ban az elsők között ismerte el Törökország, és hagyományosan a balkáni muszlim közösségekkel ápol szoros kapcsolatot a történelmi-kulturális kötődést véve alapul. Ugyanakkor a tradicionális kapcsolati hálózal párhuzamosan pragmatikus (gazdasági) kapcsolatrendszert épített ki a Balkán délszláv nemzeteivel is; a Szerbia és Törökország közötti kereskedelmi [forgalom](#) 2022-ben elérte a 2,5 milliárd eurót. Kiegyensúlyozó politikájának köszönhetően Törökország megfelelő harmadik félként tudna fellépni a konfliktusos ügyek rendezésében.

Az észak-koszovói feszültségek pedig megfelelő lehetőséget teremtenek Ankara ambiciózus külpolitikai törekvéseihez. Nem kétséges, hogy a Nyugat-Balkán mai képe az Egyesült Államok geopolitikai elképzeléseit tükrözi, azonban az USA figyelme megosztott, így Törökország az atlanti szövetségi rendszer tagjaként mediátori és stabilizáló szerepet tölthet be Belgrád és Pristina között. Ezen irányvonal első lépéseként Törökország [adja](#) a Nápolyi Összhaderőnemi Parancsnokság (*NATO Allied Joint Force Command Naples*) által bejelentett 700 fős KFOR létszámnövelés döntő többségét a 65. gépesített gyalogdandár mintegy 500 tagjával. A NATO-erősítés a koszovói – és tágabb értelemben a nyugat-balkáni – biztonsági helyzet negatív irányú elmozdulására érkezett reakció, amellyel Törökország tovább erősítheti már eddig is intenzív jelenlétét mint a térség stabilizálásában hagyományosan érdekelt, illetve a koszovói konfliktus mindkét felével jó kapcsolatokat ápoló ország, amely 780 fővel a második legnagyobb támogató [erőként](#) van jelen Olaszország után (852). Továbbá [sajtóhírek](#) szerint ösztől Törökország veheti át a KFOR parancsnokságát, melyre a KFOR fennállása óta nem volt még példa.

Mivel Koszovó láthatóan nem számíthat a – megszokott – teljeskörű nyugati támogatásra, Kurti elkezdett alternatív partnereket [keresni](#) annak érdekében, hogy az ország nemzetközi megítélésén javítson. Emellett Vučić is [kérte](#) Recep Tayyip Erdoğan török elnököt, hogy közbenjárásával segítsen az észak-koszovói feszültségek enyhítésében. Helyi szereplők úgy [értékelik](#), hogy jelen geopolitikai környezetben az Egyesült Államok gyors – de nem tartós – megoldásra törekszik Koszovóban; nemcsak az orosz-ukrán háború, hanem olyan globális kihívások miatt is, mint a Kína-kérdés, amelyre intenzíven kíván koncentrálni. Az Európai Unió pedig az USA nélkül nem tud, és nem is akar nyomást gyakorolni a felekre; az állandó koordinációnak köszönhetően álláspontjuk mindig megegyezik, amely mindenképpen üdvözlendő. A hagyományos nyugati partnerekkel szemben viszont Törökország balkáni jelenléte sokkal régebbre nyúlik vissza, és Ankara a klasszikus török Balkán-politikát keretező biztonságpolitikai megfontolások miatt a koszovói konfliktus tartós deeszkálálásában érdekelt. A megnövelt török KFOR-jelenlét kétségtelenül segíti Törökországot nyugat-balkáni pozícióinak biztosításában, illetve a Belgráddal fenntartott (jó) kapcsolatokat sem veszélyezteti, hiszen a NATO koszovói missziója mind a szerbek, mind a koszovóiak részéről stabil legitimitással bír.

A KFOR hozzájáruló nemzetei kapcsán megjegyzendő, hogy a magyar békefenntartókat ért erőszakos támadás ellenére nem várható, hogy hazánk csökkenti meghatározó jelenlétét a misszióban. Magyarország a Nyugat-Balkán közvetlen szomszédságában a térség békéjében és biztonságában érdekelt, a nyugat-balkáni országok szemszögéből pedig hazánk hitelességének (egyik) alapja a katonai jelenlét. Magyarország jelenleg

429 katonát állomásoztat Koszovóban, mely az Egyesült Államok (679) után a **negyedik** legnagyobb erő; tekintettel hazánk méretére és erőforrásaira, a többi hozzájáruló nemzethez képest ez kiemelkedő, egyben indokolt szerepvállalás. A kiváló szerb–magyar kapcsolatokat nem veszélyezteti a magyar békefenntartói jelenlét – ahogy már utaltunk rá, stabilizációs, a helyi szerbség védelmében telepített erőként tekintenek arra –, továbbá Pristina szemében is bizalomépítő tényezőként szolgálnak a katonák a szerb–magyar viszony ellenpólusaként. Így Törökország mellett – korlátozott minőségben – hazánk is hiteles közvetítő szereplőként léphet fel, melynek egyrészt alapja Magyarország következetes Balkán-politikája, másrészt a stabil katonai jelenlét.

Konklúzió

Kijelenthető, hogy a koszovói helyzet továbbra is ingatag, a kulcsfontosságú kérdésekben kötött kompromisszumok nélkül reális esélye van egy következő, az eddigi sorozatba illeszkedő (ál)válságnak, azonban a konfliktus további eszkalálódása nem várható. A nemzetközi közösség szokatlan reakciója – Koszovó hibáztatása, majd büntetőintézkedések kirovása – nem az események intenzitásának és mértékének feleltethető meg, de nem is azt jelentik, hogy magára hagynák Koszovót. Az álláspontok inkább azt jelzik, hogy az Egyesült Államok és az Európai Unió egyaránt gyors megoldásban lennének érdekeltek jelen geopolitikai környezetben.

Azonban látható, hogy a nemzetközi közösség nyomásgyakorlása már nem hoz érdemi eredményt, és egyértelmű, hogy az Egyesült Államoknak és az Európai Uniónak változtatnia kell a megoldás keresésének megközelítésén, máskülönben új szereplők (is) helyet kérnek a konfliktus rendezésében. Ugyanakkor az új megközelítés követelménye nem csak a Koszovó-kérdést mediáló felekre vonatkozik: Belgrádnak és Pristinának is el kell mozdulnia jelenlegi pozíciójából. Ez fontos egyrészt a büntetőintézkedések feloldása és az európai uniós perspektíva lehetőségének fenntartása miatt, másrészt szükséges a társadalmak közötti feszültség és bizalmatlanság mérséklése szempontjából is. A konstruktív párbeszéd lenne továbbra is az alapkövetelmény, azonban amíg a döntéshozói elitnek nem áll érdekében elmozdulni egy kompromisszumos megoldás felé, és a konfliktus fenntartásából kovácsolnak politikai tőkét, addig valós haladás nem várható – aláírt vagy szóban elfogadott normalizációs megállapodás ide vagy oda.

MKI ELEMZÉS

A Magyar Külügyi Intézet időszaki kiadványa

Kiadó:

© A Magyar Külügyi Intézet, 2023.

Szerző:

ÁRMÁS JULIANNA

Lektorálta:

NÉMETH FERENC

Nyelvi lektor: T-Kontakt Kft. | Tördelés: Lévárt Tamás

Jelen elemzés és annak következtetései kizárólag a szerzők magánvéleményét tükrözik és nem tekinthetők a Magyar Külügyi Intézet, a Külgazdasági és Külügyminisztérium, illetve Magyarország Kormánya álláspontjának.

ISSN 2063-9244

<https://doi.org/10.47683/KKIElemzesek.KE-2023.32>

Korábbi kiadványainkat megtekintheti az [Intézet](#) weboldalon.